

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și a Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

(sesizările numerele 92a/2021 și 93a/2021)

CHIȘINĂU

27 aprilie 2021

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate pe 23 și 26 aprilie 2021,
Examinând sesizările menționate în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei stau sesizările referitoare la controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și a Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

2. Sesizările au fost depuse la Curtea Constituțională în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale de către domnii Sergiu Litvinenco și Dinu Plîngău, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

3. Autorul sesizării nr. 92a/2021 i-a solicitat Curții să suspende acțiunea Hotărârilor atacate până la examinarea în fond a sesizării. Prin Decizia nr. 60 din 23 aprilie 2021, Președintele *ad-interim* al Curții Constituționale a admis, în baza articolelor 25¹ alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 7¹ alin. (4) din Codul jurisdicției constituționale, cererea de suspendare a acțiunii Hotărârilor contestate ale Parlamentului. Prin Decizia nr. 61 din 26 aprilie 2021, Plenul Curții Constituționale a confirmat această decizie.

4. Prin Decizia Curții Constituționale din 26 aprilie 2021, sesizările au fost declarate admisibile, fără a se prejudeca fondul cauzei. În baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, având în vedere identitatea de obiect, Curtea a decis conexarea sesizărilor într-o singură procedură, atribuind cauzei nr. 92a/2021.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

5. La ședința publică a Curții, au participat autorii sesizărilor, domnii Sergiu Litvinenco și Dinu Plîngău, deputați în Parlamentul Republicii Moldova. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Lilian Enciu.

ÎN FAPT

6. Pe 16 august 2019, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 121 prin care i-a numit în funcția de judecători ai Curții Constituționale pe dl Vladimir Țurcan și pe dna Domnica Manole. La aceeași dată, persoanele desemnate au depus în fața Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Consiliului Superior al Magistraturii jurământul de judecător constituțional.

7. Pe 23 aprilie 2021, Parlamentul a adoptat o Hotărâre prin care a aprobat Declarația privind recunoașterea caracterului captiv al Curții Constituționale.

8. De asemenea, pe 23 aprilie 2021, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 73 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121/2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale. Articolul 1 din Hotărârea menționată stabilește că se anulează prin retragere în parte cu efect pentru viitor actul administrativ individual ilegal favorabil, și anume Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea doamnei Domnica Manole în funcția de judecător al Curții Constituționale.

9. La aceeași dată, un grup de deputați au înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul nr. 135/2021 de Hotărâre privind numirea unui judecător al Curții Constituționale. Acest proiect a fost examinat și adoptat în ședința plenară a Parlamentului din 23 aprilie 2021.

10. Pe 23 aprilie 2021, dl Sergiu Litvinenco, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a înregistrat sesizarea referitoare la controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și a Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

11. Pe 26 aprilie 2021, dl Dinu Plîngău, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a înregistrat sesizarea nr. 93a/2021, care are obiect identic ca și sesizarea nr. 92a/2021.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

„(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

[...]”

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 134

Statutul [Curții Constituționale]

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 137

Independența [Curții Constituționale]

„Judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.”

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

13. Prevederile relevante ale Codului jurisdicției constituționale, adoptat prin Legea nr. 502 din 16 iunie 1995, sunt următoarele:

Articolul 1
Temeiul jurisdicției constituționale

„Jurisdicția constituțională este exercitată în temeiul Constituției, Legii cu privire la Curtea Constituțională și al prezentului cod.”

Articolul 2
Autoritatea de jurisdicție constituțională

„(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 8
Independența

„(1) Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți și în exercițiul mandatului se supun numai Constituției.

(2) Judecătorii Curții Constituționale examinează cauzele în condiții care exclud orice influență din afară asupra lor.”

Articolul 9
Inamovibilitatea

„(1) Judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili pe durata mandatului.

(2) Mandatul de judecător al Curții Constituționale încetează sau se ridică numai în cazul și modul stabilit de Legea cu privire la Curtea Constituțională.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 317 din 13 decembrie 1994 privind Curtea Constituțională sunt următoarele:

Articolul 1
Curtea Constituțională – autoritate de jurisdicție constituțională

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională:

a) garantează supremația Constituției;

b) asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească;

c) garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 2

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Legislația privind Curtea Constituțională

„Curtea Constituțională se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezenta lege, de Codul Jurisdicției Constituționale.”

Articolul 13 Independența

„(1) Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului și se supun numai Constituției.

[...]”

Articolul 14 Inamovibilitatea

„(1) Judecătorul Curții Constituționale este inamovibil pe durata mandatului.

(2) Mandatul de judecător al Curții Constituționale se suspendă și se ridică numai în cazul stabilit de prezenta lege.

[...]”

15. Prevederile relevante ale Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010) sunt următoarele :

„[...]”

Capitolul I – Aspecte generale Domeniul de aplicare a recomandării

„1. Această recomandare este aplicabilă tuturor persoanelor care exercită funcții judiciare, inclusiv celor care se ocupă de probleme constituționale.

2. Dispozițiile prevăzute în prezenta recomandare se aplică și judecătorilor neprofesioniști, cu excepția cazului în care reiese în mod clar din context că acestea se aplică numai judecătorilor profesioniști.”

Independentă justiției și nivelul la care trebuie ea garantată

„3. Scopul independenței, astfel cum este prevăzut în articolul 6 al Convenției, este de a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea dreptului și fără nicio influență nepotrivită.

4. independența individuală a judecătorilor este garantată de independența sistemului judiciar în ansamblul său. În acest sens, independența judecătorilor este un aspect fundamental al statului de drept.

5. Judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită de a soluționa în mod imparțial cauzele, în conformitate cu legea și cu propria apreciere a faptelor.

6. Judecătorii trebuie să aibă puteri suficiente și să fie în măsură să le exercite pentru a-și îndeplini sarcinile lor și pentru a menține autoritatea lor și prestigiul instanței. Toate persoanele care au legătură cu un caz, inclusiv organismele publice sau reprezentanții lor, trebuie să se supună autorității judecătorului.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

7. independența judecătorului și a justiției trebuie să fie înscrise în Constituție sau la cel mai înalt nivel legal posibil în statele membre, și să facă apoi obiectul unor reguli mai specifice la nivel legislativ.

8. În cazul în care judecătorii consideră că independența lor este amenințată, ei ar trebui să poată recurge la un consiliu judiciar sau la o altă autoritate independentă, ori ei ar trebui să dispună de mijloace efective de remediere.

9. Unui judecător individual nu i se poate lua un caz fără un motiv just. O decizie de desesizare de un caz a unui judecător ar trebui să fie luată pe baza unor criterii obiective, prestabilite și în urma unei proceduri transparente, de către o autoritate din cadrul sistemului judiciar.

10. În cazuri individuale, numai judecătorii înșiși ar trebui să se pronunțe asupra competenței lor, așa cum este definită ea prin lege.”

[...]

Capitolul III – independența internă

22. Principiul independenței justiției presupune independența fiecărui judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale.

23. Instanțele superioare nu pot adresa judecătorilor instrucțiuni cu privire la modul în care ei ar trebui să decidă în cazuri individuale, cu excepția procedurilor prejudiciale/preliminare sau când decid în căile de atac, potrivit legii.”

[...]

Capitolul VI – Statutul judecătorului

46. Autoritatea care ia decizii privind selecția și cariera judecătorilor trebuie să fie independentă de puterile executivă și legislativă. Pentru garantarea independenței sale, cel puțin jumătate din membrii acestei autorități trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor.

47. Cu toate acestea, în cazul în care reglementările constituționale sau legale prevăd că șeful statului, guvernul sau puterea legislativă poate lua decizii referitoare la selectarea și cariera judecătorilor, trebuie abilitată o autoritate independentă și competentă, în componența căreia să fie în majoritate membri din sistemul judiciar (fără a aduce atingere normelor aplicabile la consiliile judiciare cuprinse în capitolul IV) care să facă recomandări sau emite avize pe care autoritatea competentă în privința numirii să le urmeze în practică.”

[...]

Mandat și inamovibilitate

49. Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente-cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există.

50. Condițiile de exercitare a funcției judiciare trebuie să fie stabilite prin lege. Unei numiri permanente nu i se poate pune capăt decât numai în cazuri de încălcări grave ale reglementărilor de natură disciplinară sau penală stabilite prin lege, sau în cazul în care judecătorul nu mai poate exercita atribuțiile judiciare. O pensionare

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

anticipată poate fi posibilă numai la cererea judecătorului în cauză sau numai pe motive medicale.

[...]"

16. Prevederile relevante ale Recomandării nr.(94) 12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor (adoptată la 13 octombrie 1994) sunt următoarele:

„[...]

Principiul I – Principii generale privind independența judecătorilor

„1. Trebuie luate toate măsurile necesare în scopul de a respecta, proteja și promova independența judecătorilor.

2. În special, trebuie luate următoarele măsuri:

a. independența judecătorilor trebuie să fie garantată, conform dispozițiilor Convenției și principiilor constituționale, de exemplu, prin adoptarea de dispoziții expres în acest sens în Constituție sau în alte texte legislative, sau prin încorporarea dispozițiilor prezentei Recomandări în dreptul intern. Luând în considerație tradiția juridică a fiecărui stat, aceste dispoziții pot prevedea că:

i. Hotărârile judecătorilor nu pot fi susceptibile de a fi revizuite în afara procedurilor privind căile de atac prevăzute de lege;

ii. Mandatul judecătorilor și remunerarea lor trebuie să fie garantate prin lege;

iii. Niciun organ în afara instanțelor înseși nu trebuie să se pronunțe asupra competenței lor, așa cum ea este stabilită prin lege;

iv. Cu excepția deciziilor privind amnistia, grațierea sau alte măsuri similare, guvernul sau administrația nu trebuie să fie împuternicite a lua decizii care să anuleze în mod retroactiv efectele hotărârilor judecătorești.

b. Puterea executivă și cea legislativă trebuie să se asigure că judecătorii sunt independenți și că nu sunt adoptate măsuri susceptibile de a pune în pericol această independență.

[...]"

17. Prevederile relevante ale Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale sunt următoarele:

„[...]

PARLAMENTUL ADOPTĂ PREZENTA HOTĂRÂRE

Art. 1. – Anulează prin retragere în parte cu efect pentru viitor actul administrativ individual ilegal favorabil, și anume Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea doamnei Domnica MANOLE în funcția de judecător al Curții Constituționale

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare și este executorie la data adoptării.

Art. 3. – Prezenta hotărâre poate fi contestată, în termen de 30 de zile, cu cerere prealabilă adresată Parlamentului Republicii Moldova.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

[...]"

18. Prevederile relevante ale Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale sunt următoarele:

„[...]

HOTĂRÂRE

privind numirea unui judecător al Curții Constituționale

În temeiul art. 136 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, precum și al art. 6 alin. (2) și al art. 11 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Domnul Lupașcu Boris se numește în funcția de judecător al Curții Constituționale pentru un mandat de 6 ani.

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Art. 3. – Prezenta hotărâre poate fi contestată în instanța de judecată în termenul prevăzut de art. 209 din Codul administrativ nr. 116/2018.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

[...]"

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

19. Prin decizia sa din 26 aprilie 2021, Curtea a verificat dacă sesizările privind controlul constituționalității respectă condițiile de admisibilitate a unei sesizări formulate de un deputat. În acest sens, Curtea a reținut că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale îi recunosc deputatului în Parlament dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

20. Totodată, prin aceeași decizie, Curtea Constituțională a constatat că sesizările au ca obiect controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și a Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

21. Având în vedere că în textul hotărârilor contestate ale Parlamentului este precizat că acestea se atacă în contenciosul administrativ, Curtea a trebuit să verifice dacă controlul pretins de autorul sesizării implică o analiză a conformității actelor contestate cu exigențele constituționale, caz în care Curtea Constituțională este competentă să analizeze fondul

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

problemelor ridicate în sesizare. Curtea a precizat că doar în eventualitatea unui răspuns pozitiv la această întrebare Constituția îi recunoaște competența de a analiza o sesizare privind controlul de constituționalitate.

22. Pentru a elucida această chestiune, Curtea Constituțională a precizat că competența sa de a exercita controlul de constituționalitate al hotărârilor Parlamentului îi este recunoscută în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție. În continuare, Curtea a precizat că a stabilit în jurisprudența sa câmpul de aplicare a acestei competențe. Astfel, în Decizia sa nr. 126 din 28 noiembrie 2019, care reprezintă o decizie-cadru în materia controlului de constituționalitate al hotărârilor Parlamentului, Curtea a analizat dacă o sesizare care ridică problema conformității cu o lege a hotărârii Parlamentului reprezintă obiect al analizei sale, în sensul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

23. În Decizia menționată Curtea a precizat că controlul legalității hotărârilor Parlamentului ține de competența instanțelor de contencios administrativ, așa cum se poate deduce din articolul 190 alin. (1) al Codului administrativ. Curtea a observat că, odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ, a fost abrogată Legea contenciosului administrativ, care prevedea, la articolul 4 lit. a), că nu pot fi atacate în fața instanțelor de contencios administrativ actele exclusiv politice și cele administrative cu caracter individual emise de Parlament. Această constatare i-a permis Curții Constituționale să renunțe la controlul de legalitate al hotărârilor Parlamentului cu caracter individual, odată ce Codul administrativ a deschis calea controlului de legalitate al hotărârilor Parlamentului de către instanțele de contencios administrativ (DCC nr. 126 din 28 noiembrie 2019, §§ 23 și 25).

24. Totodată, în aceeași decizie, Curtea a notat o evoluție a cadrului normativ relevant, stabilind că dispozițiile Codului administrativ le oferă, actualmente, remedii juridice de drept administrativ funcționarilor destituiți din funcție printr-o hotărâre a Parlamentului, hotărâre care reprezintă un act administrativ cu caracter individual (DCC nr. 126 din 28 noiembrie 2019, § 26).

25. Curtea a reținut că a confirmat ulterior această linie jurisprudențială, *i.e.* în Hotărârea sa nr. 13 din 20 mai 2020. Totuși, în această Hotărâre, Curtea a subliniat că noua sa orientare jurisprudențială nu presupune lipsa de competență a Curții Constituționale în cazul în care sunt contestate hotărâri ale Parlamentului sau decrete ale Președintelui Republicii Moldova referitoare la funcții de demnitate publică de rang constituțional (*i.e.*, care sunt prevăzute expres în Constituție sau care au un rol fundamental pentru ordinea juridică constituțională) [HCC nr. 13 din 21 mai 2020, § 37].

26. În Hotărârea sa cu nr. 20 din 9 iulie 2020, la § 28, Curtea a precizat că sistemul controlului de constituționalitate în Republica Moldova pornește de la două asumții: concentrează competența controlului de constituționalitate într-un singur organism – Curtea Constituțională – și

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

situează această autoritate în afara puterii judecătorești. În mod inevitabil, apare necesitatea distribuirii competenței de a judeca anumite materii între Curtea Constituțională și instanțele de drept comun, astfel încât să se asigure coabitarea dintre autoritățile statului.

27. În aceeași hotărâre, Curtea a subliniat că delimitarea competențelor între Curtea Constituțională și instanțele de drept comun este relativ simplă. În general, soluționarea cazurilor care comportă o dimensiune constituțională reprezintă monopolul Curții Constituționale, pe când soluționarea cazurilor care implică aplicarea legislației infraconstituționale le revine instanțelor de drept comun. Delimitarea competențelor se justifică mai ales pentru că Constituția este, în principal, un instrument juridic și politic a cărui interpretare reclamă o pregătire deosebită. Textele constituționale au, în majoritatea lor, particularitatea de a fi redactate cu utilizarea unor formule vaste și generale, iar interpretarea lor presupune oferirea unor răspunsuri consolidate. Această particularitate impune o diferență esențială între activitatea pe care o prestează judecătorii constituționali și activitatea pe care o exercită judecătorii de drept comun, care aplică de cele mai multe ori texte legale clare și bine-definite. Nu întâmplător, în circumstanțele în care un judecător de drept comun consideră, într-un caz, că o lege este neclară sau imprevizibilă și este incident un drept garantat de Constituție, el trebuie să ridice, din oficiu, excepția de neconstituționalitate (HCC nr. 20 din 9 iulie 2020, § 29).

28. Curtea Constituțională este singura autoritate competentă să se pronunțe în mod definitiv cu privire la un aspect care ține de Constituție și care vizează direct funcționarea Curții Constituționale și raporturile ei cu autoritățile statului, fiind exceptată de la orice cenzură din partea unei autorități publice care aplică și interpretează norme inferioare Constituției (HCC nr. 20 din 9 iulie 2020, §30).

29. Așadar, în decizia sa de admisibilitate, Curtea Constituțională a reținut, având în vedere jurisprudența citată *supra*, că actele contestate constituie obiect al controlului său de constituționalitate, așa cum a interpretat articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție în jurisprudența sa anterioară, în cazul controlului exercitat în privința Hotărârilor Parlamentului. Curtea și-a motivat competența sa de a examina hotărârile Parlamentului atacate în prezenta cauză în virtutea aplicabilității directe a dispozițiilor Constituției în cazul numirii, revocării sau destituirii printr-o Hotărâre a Parlamentului a judecătorului Curții Constituționale.

30. Așadar, în pofida faptului că hotărârile Parlamentului stabilesc calea contenciosului administrativ, Curtea a precizat că ea este unica competentă să examineze conformitatea cu Constituția a actelor contestate. *Ab absurdo*, Parlamentul ar putea exclude de la controlul de constituționalitate orice hotărâre a sa, golind de conținut prevederile constituționale referitoare la posibilitatea exercitării controlului de constituționalitate al hotărârilor Parlamentului. Continuând această logică, Parlamentul s-ar putea imuniza

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

față de orice tip de control judecătoresc (constituțional sau de drept comun), coborând în derizoriu principiul separației puterilor în stat. Considerentele de mai sus i-au permis Curții să conchidă că este competentă să efectueze controlul de constituționalitate în prezenta cauză.

31. Curtea a observat că actele contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate. În continuare, Curtea Constituțională a examinat incidența articolelor din Constituție pretins a fi încălcate prin hotărârile contestate ale Parlamentului. Curtea Constituțională a observat că, în sesizări, autorii au invocat, în esență, incidența articolelor 1 alin. (3), 6, 134 alin. (2) și 137 din Constituție, care garantează statutul și independența Curții Constituționale și a judecătorilor constituționali. Totodată, Curtea a reținut că autorii sesizărilor au pretins și aplicabilitatea principiilor constituționale ale democrației și loialității față de Constituție.

32. Curtea a reținut incidența articolelor 134 alin. (2) și 137 din Constituție și a confirmat incidența principiilor constituționale menționate. Curtea a avut în vedere faptul că numirea, revocarea sau destituirea judecătorului Curții Constituționale, care constituie obiectul prezentelor sesizări, fac incidente, în mod direct, principiile constituționale în discuție. În acest sens, Curtea a făcut trimitere la HCC nr. 6 din 16 mai 2013.

33. Curtea a precizat că orice ingerință în articolele substanțiale menționate privind statutul Curții Constituționale și independența judecătorilor ei trebuie să respecte exigențele principiului preeminenței dreptului. Mai mult, deși Curtea Constituțională nu face parte din puterea judecătorească, ea contribuie totuși, prin activitatea sa, la respectarea principiului separării și colaborării puterilor în stat, garantând echilibrul corect între acestea.

34. Curtea a precizat că, potrivit articolului 5 alin. (1) din Constituție, democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul. Având în vedere obiectul sesizării și argumentele formulate în susținerea acesteia, Curtea a precizat că în lipsa unei autorități libere și independente, abilitată cu competența controlului și ponderării exercițiilor de putere ale autorităților publice, nu poate fi imaginată o societate cu adevărat democratică. Curtea a punctat că doar într-un asemenea cadru este împiedicată transformarea democrației într-o dictatură a majorității.

35. Din acest punct de vedere, Curtea a conchis că, pentru ca o democrație să reușească în realizarea idealului său, este necesar, în vederea supraviețuirii ei și garantării principiilor ei de guvernare, ca exercițiul de putere al autorităților publice să poată să facă obiectul examinării unei autorități independente și imparțiale. Așadar, Curtea a dedus o garanție implicită a independenței Curții Constituționale și a judecătorilor ei din prevederile articolului 5 alin. (1) din Constituție.

36. Așadar, în decizia sa de admisibilitate, Curtea a considerat că trebuie să procedeze la controlul constituționalității hotărârilor Parlamentului

atacate, prin prisma articolelor 1 alin. (3), 5 alin. (1), 6, 134 alin. (2) și 137 din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 1 ALIN. (3), 5 ALIN. (1), 6, 134 ALIN. (2) ȘI 137 DIN CONSTITUȚIE

1. Argumentele autorilor sesizărilor

37. Autorii sesizărilor susțin că Hotărârile contestate ale Parlamentului sunt neconstituționale, având în vedere următoarele motive. Autorii arată că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a precizat că independența este un principiu fundamental al justiției constituționale, iar potrivit acestui principiu, în activitatea sa judecătorul se supune numai Constituției și conștiinței sale. În rezolvarea cauzelor, judecătorul nu poate primi niciun fel de ordine, instrucțiuni, indicații sau sugestii privind soluția ce trebuie să o adopte (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 42).

38. Totodată, autorii sesizărilor pretind, în esență, că principiul independenței justiției implică independența fiecărui judecător în parte, în exercitarea funcțiilor sale judiciare. Judecătorii trebuia să poată să ia decizii în mod independent și imparțial, fără niciun fel de restricții, de influențe nepotrivite, de presiuni, de amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea vreunei autorități. Astfel, independența judecătorului reprezintă un aspect central al statului de drept.

39. Mai mult, autorii sesizărilor susțin neconstituționalitatea actelor atacate, invocând garanția inamovibilității mandatului de judecător constituțional. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că inamovibilitatea este o garanție a bunei administrări a justiției și o condiție *sine qua non* a independenței și a imparțialității judecătorului. Ea nu este instituită numai în interesul judecătorului, ci și în interesul justiției (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 51).

40. Totodată, autorii sesizărilor precizează că inamovibilitatea este o garanție a independenței judecătorului. Potrivit acestui principiu, judecătorul nu poate fi nici revocat, nici retrogradat, nici transferat într-un post echivalent, nici avansat fără consimțământul său. Inamovibilitatea pune judecătorii la adăpost de orice revocare și transferare impuse, în afara unor greșeli foarte grave și conform procedurii jurisdicționale (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 52).

41. Astfel, autorii sesizărilor pretind neconstituționalitatea Hotărârilor atacate ale Parlamentului invocând încălcarea articolelor 134 alin. (2) și 137 din Constituție, precum și a principiilor constituționale ale separației și colaborării puterilor în stat, preeminenței dreptului, democrației și loialității față de Constituție.

2. Argumentele Parlamentului

42. În ședința plenară publică, reprezentantul Parlamentului a declarat că hotărârile atacate ale Parlamentului nu reprezintă o demitere, nefiind afectată garanția inamovibilității mandatului de judecător constituțional. În prezentul caz, hotărârile contestate sunt acte administrative cu caracter individual, fiind adoptate avându-se în vedere evoluția cadrului legislativ în materia dreptului administrativ. Reprezentantul Parlamentului a precizat că Hotărârea Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 este un act administrativ cu caracter individual, la fel ca și Hotărârile sale cu numerele 73 și 74 din 23 aprilie 2021 referitoare la revocarea unui judecător constituțional și la numirea altui judecător. În opinia reprezentantului Parlamentului, acest lucru rezultă din Decizia Curții Constituționale nr. 126 din 28 noiembrie 2019.

3. Aprecierea Curții

43. Curtea va parcurge, într-o primă etapă a analizei sale, aspectele referitoare la independența judecătorului stabilite în jurisprudența sa anterioară. Curtea explică această abordare prin faptul că, în decizia sa de admisibilitate, ea a observat că hotărârile atacate ale Parlamentului prezintă ingerințe în securitatea mandatului de judecător al Curții Constituționale (a se vedea, în acest sens, § 30 *supra*).

44. După ce va trece în revistă principiile sale în materie de independență a judecătorului, Curtea va stabili, în analiza sa ulterioară, dacă hotărârile atacate respectă standardele constituționale identificate.

45. Totodată, Curtea precizează că în analiza sa ea va face trimitere, unde va considera că este pertinent pentru obiectul cauzei, inclusiv la jurisprudența sa referitoare la independența judecătorului din instanța de judecată. Atât instanțele judecătorești, cât și Curtea Constituțională sunt garanți ai preeminenței dreptului, ai drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și, în consecință, celor două tipuri de autorități trebuie să li se garanteze un grad mai înalt de protecție, inclusiv din perspectiva independenței lor (HCC nr. 27 din 31 octombrie 2019, § 70).

46. Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea a constatat că caracterul jurisdicțional al Curții Constituționale face aplicabile principiile independenței judecătorești, în pofida faptului că autoritatea de jurisdicție constituțională nu face parte din sistemul judiciar (HCC nr. 6 din 16 mai 2013, § 50).

47. Atât standardele privind independența judecătorilor Curții Constituționale, cât și cele privind independența judecătorilor de drept comun sunt elucidate și bine-stabilite de Curtea Constituțională în jurisprudența sa. Astfel, într-o hotărâre în care a analizat organizarea și

funcționarea Curții Constituționale, Curtea a precizat că independența nu reprezintă un scop în sine și nu reprezintă un privilegiu personal, ci urmărește să-i asigure judecătorului protecție în vederea garantării realizării rolului său de protector al drepturilor și libertăților cetățenilor (§ 6 din Raportul Comisiei de la Veneția privind independența sistemului judiciar Partea I: Independența judecătorilor) [HCC nr. 6 din 16 mai 2013, § 39].

48. Curtea subliniază că, în afară de sarcina protecției drepturilor fundamentale garantate de Constituție, ea trebuie să se asigure că autoritățile publice din diferite ramuri ale puterii statului rămân în limitele prescrise de Constituție și că este nevoită să rezolve, uneori, conflictele care apar între acestea. Sarcina Curții este, în acest sens, una deosebită pentru menținerea regimului democratic. Comisia de la Veneția reamintește despre importanța curților constituționale în implementarea practică a democrației, a preeminenței dreptului și a protecției drepturilor omului. Prin interpretarea textului constituțional, curțile constituționale previn arbitrariul autorităților, oferind cea mai bună interpretare posibilă a Constituției (a se vedea, în acest sens, Opinia privind situația constituțională din Ucraina, Veneția, 17-18 decembrie 2010, CDL-AD(2010)044, § 52) [HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 34].

49. Supunerea judecătorilor Curții la necesitatea „încrederii” din partea Parlamentului vine în contradicție evidentă cu scopul în sine al unei Curți Constituționale. În acest context, trebuie luat în considerare faptul că există un risc de presiune din partea Parlamentului în anumite cauze ce pot apărea în fața Curții, dar și faptul că responsabilitatea în fața acestuia poate pune presiune indirectă asupra unui judecător care să evite să ia decizii nepopulare sau care să ia decizii care vor fi populare pentru legislativ, pentru ca acesta să nu-și „piardă încrederea”. Prin urmare, este inadmisibilă responsabilitatea judecătorilor Curții Constituționale în fața Parlamentului, a cărui activitate o controlează. Dimpotrivă, o asemenea posibilitate este de natură să genereze suspiciuni cu privire la imparțialitatea judecătorilor, aceștia fiind la libera apreciere a unui organ prin excelență politic, existând pericolul de subordonare unor influențe străine de scopul Curții (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, §§ 60-62).

50. Aceeași idee este conținută și în opinia CDL-PI(2020)019 a Comisiei de la Veneția privind reforma Curții Constituționale a Ucrainei, în care s-a precizat că organelor politice nu trebuie să li se permită să înceteze împuternicirile judecătorilor individuali ai Curții Constituționale (cu excepția procedurilor de *impeachment* în cazul în care sunt stabilite de Constituție) sau a întregului corp al Curții, în mod colectiv (a se vedea § 35 din Opinie). Mai mult, într-o altă opinie, Comisia a salutat prevederea potrivit căreia puterile statului nu au dreptul să demită judecătorii Curții Constituționale, iar acest fapt elimină pericolul presiunilor exercitate asupra judecătorilor (a se vedea Opinia Comisiei de la Veneția nr. 870/2016 cu privire la proiectul de lege privind Curtea Constituțională, adoptată la cea

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

de-a 109-a sesiune plenară a sa, pe 9-10 decembrie 2016, CDL-AD(2016)034, § 26).

51. De asemenea, Curtea Europeană a stabilit în jurisprudența sa referitoare la articolul 6 § 1 din Convenție că tribunalele trebuie să se bucure de independență, în special în relația lor cu executivul, cu legislativul și cu părțile procesului. Pentru a se stabili dacă un tribunal se bucură de independență, Curtea Europeană are în vedere factori ca modalitatea de desemnare și durata mandatului membrilor săi, existența protecției împotriva presiunilor externe și aspectul stabilirii independenței aparente a entității (a se vedea, spre exemplu, *Campbell și Fell v. Regatul Unit*, 28 iunie 1984, § 78; și *Brudnicka și alții v. Polonia*, 3 martie 2005, § 38).

52. Totodată, în Hotărârea sa nr. 27 din 31 octombrie 2019, la § 71, Curtea Constituțională a precizat că ea reprezintă un pilon al democrației și al preeminenței dreptului și contribuie la buna-funcționare a autorităților publice în cadrul raporturilor constituționale de separație, echilibru, colaborare și control al puterilor statului. Pentru a asigura supremația Constituției și separația puterilor este imperios pentru Curtea Constituțională să-și exercite funcția în mod independent față de orice altă autoritate publică.

53. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că exercitarea oricărei forme de presiuni asupra judecătorilor Curții Constituționale, atât înainte de adoptarea hotărârii, cât și ca un act de răzbunare pentru soluțiile adoptate, este inadmisibilă, fiind incompatibilă cu respectarea statului de drept, a autorității Curții și a supremației Constituției (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 101; HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 30).

54. Din aceste considerente, judecătorii Curții Constituționale trebuie protejați de orice influență politică, datorită funcției lor, care este expusă în mod deosebit criticilor și presiunilor din partea altor puteri ale statului. Prin urmare, judecătorii Curții Constituționale au nevoie de garanții puternice pentru independența lor (a se vedea Opinia *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția nr. 967/2019 cu privire la răspunderea penală a judecătorilor Curții Constituționale, adoptată la cea de-a 121-a sesiune plenară a sa, pe 6-7 decembrie 2019, CDL-AD(2019)028, § 28) [HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 31].

55. Curtea precizează că una din garanțiile independenței este inamovibilitatea mandatului de judecător al Curții Constituționale. Articolul 137 din Constituție, „Independența”, stabilește că judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili și independenți și se supun numai Constituției. Inamovibilitatea presupune imposibilitatea destituirii, a revocării sau a înlocuirii.

56. În același timp, nu există și nici nu poate exista posibilitatea revocării judecătorilor Curții Constituționale de către autoritățile care i-au numit, judecătorii fiind inamovibili, ceea ce constituie o garanție a

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

independenței acestora în exercitarea mandatului. Acest principiu îi protejează pe judecători în primul rând de influențe externe la îndeplinirea atribuțiilor juridictionale. Ideea fundamentală constă în faptul că judecătorii constituționali, în exercitarea atribuțiilor, nu sunt angajați autorităților care i-a numit. Din momentul depunerii jurământului, judecătorii sunt independenți, inamovibili și se supun numai Constituției (HCC nr. 6 din 16 mai 2013, §§ 51 și 52). Inamovibilitatea pune judecătorii la adăpost de orice revocare și transferare impuse, în afara unor greșeli foarte grave și conform procedurii juridictionale (HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 52).

57. Interdicția revocării mandatului de judecător constituțional acționează de o manieră absolută în cazul autorităților ce deleagă judecători constituționali. De altfel, dacă ar fi posibilă revocarea mandatului delegat, ar fi afectate, în mod iremediabil, valorile a căror protecție Constituția o asigură prin articolele 1 alin. (3), 5 alin. (1), 6, 134 alin. (2) și 137 din Constituție, care garantează, *inter alia*, independența Curții Constituționale și a judecătorilor constituționali (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 18 din 2 iunie 2014, § 65). În continuare, având în vedere concluziile sale, Curtea va analiza dacă hotărârile contestate în prezenta cauză ignoră textele clare ale Constituției, referitoare la inamovibilitatea mandatului de judecător constituțional.

58. Curtea observă că partea operativă a Hotărârii Parlamentului nr. 73 de anulare prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale conține, la Art. 1., dispoziția de revocare a mandatului unui judecător al Curții Constituționale. Curtea deduce același scop și din nota informativă care însoțește proiectul hotărârii numite.

59. Având în vedere sensurile cuvântului „retragere”, Curtea conchide că Hotărârea Parlamentului de anulare prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 încalcă textul clar al articolului 137 din Constituție. Curtea constată caracterul precis al textului articolului 137 din Constituție și faptul că acesta nu ridică nicio problemă din perspectiva aplicării sale. Mai mult, Curtea reiterează că mandatul judecătorului constituțional nu poate fi afectat, acesta bucurându-se de o protecție specială în sistemul Constituției.

60. Aceste considerente îi permit Curții să conchidă că Hotărârea Parlamentului nu urmărește doar să anuleze garanția constituțională a inamovibilității mandatului de judecător constituțional, ci atentează la însăși esența Constituției Republicii Moldova, reconfigurând sistemul de *checks and balances*. Din aceste motive, Curtea Constituțională constată caracterul neconstituțional al Hotărârii Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 de anulare prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII HOTĂRÂRII
PARLAMENTULUI NR. 73 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND ANULAREA PRIN RETRAGERE
PARȚIALĂ A HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 121 DIN 16 AUGUST 2019 ȘI A
HOTĂRÂRII PARLAMENTULUI NR. 74 DIN 23 APRILIE 2021 PRIVIND NUMIREA UNUI
JUDECĂTOR LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

61. Stabilind fraudarea Constituției prin Hotărârea Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 de anulare prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale, Curtea reține și caracterul fraudulos al Hotărârii Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 de numire a unui judecător al Curții Constituționale, prin raportare la dispozițiile constituționale incidente în prezenta cauză.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admit* sesizările depuse de domnii Sergiu Litvinenco și Dinu Plîngău, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. *Se declară neconstituționale* Hotărârea Parlamentului nr. 73 din 23 aprilie 2021 privind anularea prin retragere parțială a Hotărârii Parlamentului nr. 121 din 16 august 2019 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale și Hotărârea Parlamentului nr. 74 din 23 aprilie 2021 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 27 aprilie 2021
HCC nr. 13
Dosarul nr. 92a/2021